

NOVA ORGANIZACIJA ORUŽANIH SNAGA SAVEZNE REPUBLIKE NEMAČKE

Savezni ministar odbrane SR Nemačke *Georg Leber* podneo je na 144. zasedanju Bundestaga ekspozice povodom izmena *Zakona o vojnoj obavezi*, u kome je ukazao i na osnovne principe i funkcije nove vojne organizacije.¹ Ekspozice, odgovarajući na mnoga pitanja o novoj strukturi, naišao na odobravanje svih partija u Bundestagu, čime je podvučena nedvosmislena privrženost SR Nemačke NATO.

Principi i funkcije nove vojne organizacije Bundesvera našle su potvrdu i u *Beloj knjizi* o bezbednosti SR Nemačke i razvoju Bundesvera, koju je bongska vlada izdala u januaru 1976. godine.

Osnovna ideja u ovoj knjizi kreće se u okvirima ocena i ciljeva NATO-a, polazeći od teze da je očuvanje i stabilizovanje vojne ravnoteže između vojnih blokova bitan i trajan preduslov smirivanja i saradnje u Evropi. Uporedo s tim ističe se da u uslovima vojne nadmoćnosti zemalja Varšavskog ugovora u konvencionalnom naoružanju i trupama NATO mora da jača svoje konvencionalne snage i naoružanje i da se osloni na nuklearno oružje. Naglašava se da bez nu-

klearnog naoružanja snaga NATO-a nema ravnoteže.

Mada se u *Beloj knjizi* konstatuje promenjena situacija u Evropi, smirivanje i pozitivne tendencije posle Helsinkija, suština strateške procene NATO svodi se na konstataciju da oružani sukob u Evropi nije isključen, mada prihvatanje miroljubive koegzistencije znači napuštanje teze o neminovnosti rata. Procena i stav bongske vlade je da u politici smirivanja u Evropi nema razumne alternative, da u srednjoj Evropi ne sme doći do »vojnog vakuuma«, pa SR Nemačka mora »održavati dovoljno jake vojne snage da bi se u tom prostoru mogla da sačuva približna vojna ravnoteža«.

Zbog toga bongska vlada nastoji da uskladi dva cilja: prvi — da jača, razvija i stalno modernizuje svoje oružane snage u okviru NATO-a, oslanjajući se na američko vojno prisustvo i nuklearni potencijal kao presudan faktor stabilnosti vojno-političke ravnoteže u Evropi; i drugi — da na toj osnovi unapređuje politiku smirivanja i saradnje.

Premda je opozicija vojnu politiku i reorganizaciju Bundesvera prihvatila sa razumevanjem, odnosno povoljno ocenila, ona je nekim stavovima, ipak, dala svoje tumačenje, naročito kada je reč o

¹ Leber, Georg: (*Die Grundsätze und Funktion der neuen Wehrstruktur*), *Söldat und Technik*, 18 (1975) 3, März.

nadmoćnosti SSSR-a i njegovih saveznika u konvencionalnom oružju, i kritikovala vladinu »euforiju smirivanja« i »iluzije detanta«.

Ministar G. Leber u navedenom ekspozeu polazi od konstatacija da je nova vojna organizacija važan korak u razvoju Bundesvera, a time i značajan doprinos NATO, i da zadaci odbrambene politike treba da se orijentišu prema stepenu vojnog ugrožavanja Savezne Republike. To znači da organizacija i formacija oružanih snaga u svetlu stalnih promena u međunarodnim odnosima ne mogu biti statične — ako se želi da ne zastarevaju i tako postanu neupotrebljive. Vojne formacije moraju biti dinamične, jer su promenljivi svi elementi koji utiču na njihovu organizaciju. Novi zakon znači sledeću etapu u razvitku vojne organizacije i u prilagođavanju oružanih snaga međunarodnoj situaciji. »Sa novom vojnom strukturom Bundesver će zakoračiti u poslednju četvrt našeg stoleća« — konstatuje G. Leber.

Smisao nove vojne strukture je povećanje borbene gotovosti oružanih snaga Savezne Republike i prilagođavanje organizacije, naoružanja i opreme Bundesvera promenjenim uslovima. Ova reorganizacija je u skladu sa gledištima partnera u NATO, pre svega Sjedinenih Američkih Država.

Prilikom stvaranja koncepcije o novoj vojnoj strukturi Bundesvera polazilo se od više principa koji su, verifikacijom u Parlamentu, dobili i zakonsku snagu i važnosti koje ćemo izneti u ovom prilogu:

— veličina oružanih snaga (495.000) je nepromenjena, odnosno ostaje na nivou i odgovara uslovima koje postavlja NATO;

— vojna obaveza ostaje osnov u sistemu organizacije oružanih sna-

ga, a vojni rok će i dalje trajati 15 meseci;

— Bundesver mora biti spreman da, kao instrument političkog rukovodstva, ispuni svoje zadatke, u kom smislu se i prezentira da će »KoV, RM i RV držati spremne jedinice koje će se u svako doba moći upotrebiti za odbranu — bez ikakve materijalne i personalne popune«. Time se namerava obezbediti permanentna borbena gotovost oružanih snaga. Reorganizacija će naročito zahvatiti KoV, koja će ubuduće imati 36 brigada.² Čete, bataljoni i brigade biće modernizovani i naoružani novom vojnom opremom. To znači da KoV treba da bude osposobljena za efikasniju borbu sa oklopnim snagama protivnika, a naglašena je potreba i za jačanjem spremnosti KoV-a za odbranu i iz vazduha;

— naglašavanje veće borbene gotovosti oružanih snaga treba da dovede i do ukidanja nekih mirnodopskih neborbenih formacija, što će doprineti i štednji. Formacije će biti fleksibilnije, tj. moći će da variraju za neke jedinice, što će zavistiti od konkretne situacije;

— stalnom popunom nekih jedinica u miru obezbeđuje se njihova nezavisnost od mobilizacije;

— istovrsni zadaci Bundesvera objedinjuju se za sve vidove (obuka, sanitetska služba, infrastruktura, itd.);

— investicioni troškovi u vojnom budžetu treba da budu utvrđeni i da favorizuju borbenu gotovost, odnosno da se nabavke savremene opreme i naoružanja mogu nesmetano i brzo finansirati;

— trupna struktura u reorganizaciji mora imati prednost, pri čemu je od posebnog interesa da se

² G. Leber je obavestio Bundestag da je pripremljeno uputstvo radi formiranja tri nove brigade.

i dalje neguje do sada dobra saradnja između vojnih i civilnih vlasti u pokrajinama. Radi toga je G. Leber predložio »da bi trebalo i dalje zadržati komande vojnih okruga«.

U svom ekspozeu savezni ministar G. Leber se zalagao za racionalizaciju i poboljšanje opšte produktivnosti rada u oružanim snagama. Pri tome je naveo primer SAD, koje su formirale četiri nove brigade za čiju popunu je povučeno 18.000 ljudi iz pozadinskih službi. »To moramo činiti i mi«, konstatuje G. Leber, »a ne braniti svako formacijsko mesto i poziciju kao što je to bilo za poslednjih dvadeset godina. Ovde ne mogu postojati nikakva nasleđa, a ni pojedini komandni položaji ne mogu biti stalno neprikosnoveni«.

Prilikom sprovođenja reorganizacije, koja će biti završena do kraja 1977. godine, mora se stalno voditi računa o svim političkim zbivanjima koja imaju vezu sa bezbednošću, kao što su, na primer, rezultati pregovora o smanjenju trupa u Evropi.

»Mi smo od pre dve godine zastupali sledeće shvatanje: biti otvoreni za pregovore, ali ne predložavati nikakve njihove moguće rezultate. Drugim rečima to znači da nećemo pristupiti smanjenju formacijskih mesta pre nego što nam se prezentiraju konkretni rezultati pregovora o smanjenju trupa«.

U tom kontekstu je i stav SR Nemačke prema pregovorima o razoružanju u Evropi. Naime, Bundesver u očekivanju rezultata pregovora u Beču ide na povećanje broja borbenih jedinica (2—3 oklopne brigade) i njihovo kvalitativno jačanje uvođenjem novih sistema naoružanja i opreme, čime se znatno povećava udarna snaga. Novom strukturom oružanih snaga

Bundesver se, u stvari, samo još više prilagođava vojnoj doktrini NATO.

Ministar G. Leber je, zatim, govorio i o društvenoj ulozi Bundesvera. Ranije, na primer, pre nekoliko godina, mogao se steći utisak da se Bundesver kao armija gura u stranu. Tako su neki gledali i na njegovu budućnost. Međutim, stvari su se, prema G. Leberu, promenile. »Bundesver je prirodna tvorevina u državi i sastavni deo našeg društva — u svom sopstvenom tumačenju, i u shvatanju većeg dela stanovništva«. Najnovije ankete su, na primer, pokazale da je danas dve trećine muške omladine pravilno shvatilo zadatke Bundesvera. Takođe je shvaćen i princip da »Bundesver ne želi i ne sme nikoga ugrožavati« i da je on »prisutan samo zato da ovu zemlju sa svim njenim vrednostima stavi pod svoju zaštitu, za što će se njegovi pripadnici potpuno založiti«. Ovi zadaci su baš u svesti mladih ljudi postali jasniji, »što treba visoko oceniti u državno-političkom smislu«.

Govoreći o tome da Bundesver u nove zadatke, a pre svega u reorganizaciju, ulazi sa dobrim perspektivama, ministar Leber je naglasio ulogu ljudskog faktora, dodajući da se broj dobrovoljaca, za razliku od prethodnih godina, povećava — za oko jednu trećinu. To pruža mogućnost komandama da izvrše bolju selekciju za vidove, rodove i druge strukture u oružanim snagama i da bolje zadovolje sklonost i želje pojedinaca.

Materijalne pretpostavke za realizaciju reorganizacije oružanih snaga su postale takođe bolje. »Za proteklih pet godina vojni budžet se povećavao prosečno 10 odsto godišnje«, a raniji negativni trend

porasta investicionih troškova u opštoj strukturi u osnovi se zaustavio. Tako je u 1974. godini 32 odsto vojnog budžeta stajalo na raspolaganju za investicije, a u 1975. isto toliko, što znači da se investiciona potražnja zaustavila.

Nova koncepcija školovanja oficira i podoficira treba da pruži garanciju da će starešine steći visok stepen naobrazbe i tako se osposobiti za realizaciju zadataka koji se postavljaju novom reorganizacijom Bundesvera.

Savezna vlada pripremila je čitavu mrežu specijalnih mera, čime u praksi treba da se pokaže kako je briga za vojnike stvar države. Ministar G. Leber je posebno podvukao da je značajno što koncepcija moralno-političkog vaspitanja i rad s tim u vezi dobija odgovarajuće mesto. Sem ostalog, i to treba da garantuje da će Bundesver uspešno izvršiti planirane zadatke iz domena reorganizacije. Moralno-političkoj motivisanosti posvećuje se sve veća pažnja, što, prema mišljenju G. Lebera, predstavlja nov kvalitet u oružanim snagama i u društvu u celini.

Nova vojna organizacija Bundesvera se realizuje u uslovima kada su obe velesile postigle nuklearni paritet i kada se nastavljaju napore u ograničavanju strategijskog nuklearnog oružja. U svetlu te činjenice konvencionalni rat u strateškoj koncepciji Zapada dobija još više u značaju. U stvari, realne sposobnosti Bundesvera u konvencionalnim snagama i naoružanju ostaje prvi uslov efikasnosti celokupne strategijske koncepcije NATO u Evropi. Koncepcija Bundesvera, pored ostalog, zavisi i od okolnosti što Sjedinjene Države drže spremne nuklearno-strategijske snage kao faktor zastrašivanja. No, G. Leber, očito, ne zapostavlja i ši-

ru političku stranu reorganizacije Bundesvera, što je jasno izrazio u raspravi o *Beloj knjizi*, kada je, sem ostalog, rekao:

»Pored brige za vojnu bezbednost SR Nemačke, Savezna vlada će ubuduće odlučno iskoristiti sve mogućnosti popuštanja zategnutosti da bi se tako postigla i veća bezbednost«. Međutim, vojno-strateška situacija i tendencija koje se ocrtavaju, kaže Leber, potvrđuju potrebu »da očuvamo Atlantski savez i sa njim povezanu mogućnost sopstvene odbrane i zastrašivanja protivnika«, odnosno da se održi »ravnoteža vojnih snaga Zapada i Istoka, koja je neophodna za stabilni međunarodni red«. NATO, naime, i posle susreta na vrhu u Helsinkiju, ostaje pri svojoj »dvostrukoj strategiji« — da radi na »realističkom« smirivanju i saradnji u Evropi, ali da ujedno povećava vojno-odbrambene napore i potencijale, čime se omogućava pregovaranje sa pozicija sile u okviru »detanta«.

G. Leber posebno podvlači da je od velike vojne i političke vrednosti činjenica što američki političari u NATO u novoj nemačkoj vojnoj strukturi vide značajno poboljšanje konvencionalnog odbrambenog doprinosa. To će doprineti, sem ostalog, da vlada Sjedinjenih Država može lakše pred svojim narodom zastupati stav o potrebi nuklearne pauze. Protivrečnost između spremnosti SR Nemačke na popuštanje zategnutosti između Istoka i Zapada i jačanja Bundesvera, ministar Leber objašnjava na taj način što očekuje da će zbog jačanja Bundesvera zemlje Varšavskog ugovora učiniti odgovarajuće napore radi popuštanja zategnutosti i ofanzivnu sposobnost svojih oružanih snaga pretvoriti samo u sposobnost za odbranu.

Polazeći od toga, G. Leber je zaključio da je zadatak NATO da sve dok ne dođe do obostranog sporazuma između Istoka i Zapada o smanjenju trupa — ne popusti u svojim naporima u jačanju oružanih snaga.

Popuštanje zategnutosti je, prema G. Leberu, veoma važno i njegova Savezna vlada visoko ceni. U vezi s tim on naglašava: »Vojno obezbeđenje je neophodno i pripada egzistenciji. Oba faktora znače bezbednost. Jedan ne može da

zameni drugog, a ni jedan nije suvišan«.

Savezni ministar je svoj ekspozé u Bundestagu završio zaključkom: »Novom vojnom organizacijom Savezna Republika Nemačka dokumentovano potvrđuje svoju odlučnost da ostane uvažavan i priznat član NATO, sposoban za akciju, pri čemu nastoji da se Bundesver osposobi za izvršenje svojih zadataka za duži period — sve do kraja ovog stoljeća«.

M. V. Ž.

PREDLOG ZA MODULARNU ORGANIZACIJU FRANCUSKE OPERATIVNE VOJSKE

U članku *Bitka ili nebitka*¹ izneli smo kako je Guy Brossollet, pisac knjige *Ogled o nebitki* (Essai sur la non-bataille), osporio neophodnost bitke i ofanzive kao sudara kojima se rešava sudbina rata i doveo u pitanje postojeću organizaciju jedinica, način njihove upotrebe, sistem komandovanja i pozadine i efikasnost tenka, topa i taktičkog nuklearnog oružja francuske operativne vojske.

U ovom prikazu izložićemo piščevu zamisao o organizaciji kopnenog elementa operativnih snaga, njegovom daljem usavršavanju osloncem na laserske uređaje i fizionomiji borbi koje bi one vodile. Prethodno, pomenućemo ukratko načela koja su mu služila kao putokaz da razvije svoje ideje.

Tvrđenje pisca ćemo, kao i u prošlom broju, svesti na ono što je u njima bitno, a citirati ga tek po koji put.

NAČELA

Najveća opasnost za Francusku, dođe li uopšte do nje, bila bi ofanziva s Istoka. Tada, ako Sjedinjene Američke Države ne upotrebe taktičko nuklearno oružje u bitki za Saveznu Republiku Nemačku, savezničke snage, brojno slabije,

mogu neutralisati samo deo neprijateljskih jedinica. Ostale (10 do 20 divizija) naći će se, posle nekoliko dana u blizini francuske granice, negde između Švajcarske i Severnog mora. »U najboljem slučaju«, kaže pisac, »naših pet divizija uspeće da unište ili neutrališu tri ili četiri divizije neprijateljskog prvog ešelona i 1.500 do 2.000 oklopnih vozila. Ali, ako nam je sreća manje sklona, samo jednu do dve divizije i 500 do 1.000 vozila. To je vrlo slab rezultat za instrument koji je koštao zemlju blizu 5 milijardi franaka u 1973. godini«. Zbog toga pisac misli da treba potražiti, i to van utabanih staza, jeftinije i efikasnije rešenje za izvršenje zadataka koji su postavljeni operativnoj vojsci.

Ti zadaci su:

— potvrditi borbom volju naroda za odbranom, stvoriti izvesno vreme i obavestiti istodobno vladu o snazi i karakteru neprijateljskog napada;

— upozoriti i uveriti neprijatelja da će se upotrebiti, ako bude potrebno, i strategijsko nuklearno oružje.

Imajući u vidu te zadatke, politici nuklearnog odvrćanja, koju nije osporio, i finansijske mogućnosti koje sužavaju u velikoj meri okvire svake pa i njegove zamisli, Guy Brossollet utvrđuje sledeća

¹ Vojno delo br. 1/76.

načela za organizaciju kopnenog dela operativne vojske na novim osnovama.

Osigurati vladi, u svim okolnostima, najveću slobodu akcije u upotrebi konvencionalnih ili nuklearnih snaga. To se načelo može ostvariti, prema onom što je u knjizi navedeno, ako se izbegne svako mešanje klasičnih snaga i taktičkog nuklearnog oružja, odnosno ako se stvore dva odvojena sistema snaga koja mogu biti iskorišćena nezavisno jedan od drugog.

Biti u stanju da se samo konvencionalnim snagama obezbedi potrebno vreme i pruže potrebna obaveštenja vladi radi izvođenja njenog političko-strategijskog manevra. Oslobođene taktičkog nuklearnog oružja, klasične snage bi imale veću efikasnost. One bi trebalo da izviđaju i zadržavaju neprijatelja nekoliko dana, koliko je vladi potrebno da donese odluku. U suštini, njihov bi zadatak bio da utvrde neprijateljske namere i da o njima obaveste vladu. Zbog toga bi morale zatvoriti sve pravce neprijateljskog napada, a to znači da borbeni poredak mora biti veoma širok i obrazovan od jedinica koje ne zavise od mobilizacije i krutih okvira komandovanja i pozadinskog obezbeđenja.

Osigurati punu samostalnost taktičkog nuklearnog oružja u toku odvijanja političko-strategijskog manevra i dati mu zadatak da ostvari poslednje upozorenje pred upotrebu strategijskog nuklearnog oružja. Pored izdvajanja iz sastava operativne vojske, to oružje treba i prostorno odvojiti, raspoređujući ga iza bojišta. Sem toga, treba mu omogućiti da dejstvuje i pojedinačnim i masovnim udarima.

Staviti vladi na raspolaganje takve snage i sredstva za intervenciju koje bi mogle i delovati i, u slučaju potrebe, se suprotstaviti u Evropi ili Sredozemlju, ne koristeći se uopšte nuklearnim oružjem.

Imajući u vidu ta načela, pisac daje svoj predlog za:

— reorganizaciju sadašnjih kopnenih snaga operativne vojske u dva posebna dela, tj. u snage za utvrđivanje neprijateljskih namera i obaveštavanje i u nuklearne snage za upozorenje, i

— povećanje i proširenje mogućnosti postojećih snaga za intervenciju dodavanjem većeg broja helikoptera.

To znači da u njegovo razmatranje nisu ušle nuklearne strategijske snage, pomorska i vazduhoplovna komponenta operativne vojske, a ni teritorijalna odbrana.

MODULARAN SISTEM ORGANIZACIJE KOPNENOG ELEMENTA OPERATIVNE VOJSKE

Potrebu za novom organizacijom kopnenih snaga operativne vojske u duhu izloženih načela pisac objašnjava ovim rečima:

»Ni Francuska, pa ni Evropa, ako se pretpostavi da može biti organizovana kao poseban vojni sistem, nisu u stanju da za bitku upotrebe onoliko tenkova, topova i aviona koliko to mogu zemlje Varšavskog pakta. Ući u bitku s istim snagama i sredstvima kao i protivnik, ali s očitom brojnom inferiornošću, izgleda u najmanju ruku neoprezno. Nasuprot, ako se borba vodi metodama, borbenim postupcima i snagama i sredstvima koji se razlikuju od neprijateljskih, snage Pakta bi se mogle nesumnjivo dovesti u opasnu situaci-

ju za određeno vreme. Zbog toga se zalažemo da se brzini neprijateljskog napada suprotstavi naš duboki borbeni raspored, njegovoj masi elastičnosti, a njegovom broju efikasnost branioca. Drugim rečima, radi se o tome da se klasične snage organizuju na takav način da mogu, u okviru odbrambenog borbenog poretka, na širokom frontu, kombinovati dejstva uznemiravanja i iznuravanja (koristeći veoma brojne i lake delove, razvijene na čitavoj zoni koju treba zaštititi) sa snažnim sporadičnim udarima kako bi se neprijatelj dezorganizovao u lokalnim razmerama. Trebalo bi, sve u svemu, udružiti ubode iglom s udarcima pesnice u okviru jednog prostranog sistema u kom bi neprijateljski napadi izgubili, bar za neko vreme, od njihove opasne siline i brzine.

Bitku, shvaćenu kao odlučujući akt rata, koju organizuje jedan komandant po svojoj zamisli, ovaj predlog želi zameniti mnoštvom decentralizovanih, vanredno prostih, ali međusobno povezanih dejstava, jer su unapred integrisani u adekvatan taktički 'model'.

Sadašnjoj operativnoj vojsci, preterano struktuiranoj, mi pretpostavljamo sistem snaga modularnog tipa,² u okviru kog bi svaki deo raspolagao sposobnošću za samostalnu borbu.

Zavisno od svrhe dejstva — ubodi čiodom ili udari pesnicom — koristili bi se razumljivo i različiti moduli,³ jedni laki a drugi teški.

² Modularan — sastavljen od delova koji omogućavaju kombinacije svake vrste (prim. S. J.).

³ Modul — elemenat, deo s kojim se mogu stvarati razne kombinacije; u ovom slučaju modul je jedinica slabog sastava (prim. S. J.).

Odrediti njihovu odgovarajuću 'težinu' nije lak zadatak. Minimalan modul — izolovan vojnik sa svojim oružjem — suviše je slab da bi ulivao veru. Nasuprot njemu, jedinica može brzo postati suviše teška da bi našla svoje mesto u načinu borbe koji se ovde predlaže.

Prema piščevom mišljenju, modularan sistem snaga morao bi imati četiri razne vrste modula za izvršenje četiri vrste različitih zadataka, i to:

— *modul za obezbeđenje*, čiji bi zadatak bio kontrola, izviđanje, uznemiravanje i zadržavanje neprijatelja u određenom rejonu;

— *vazdušnopokretan modul* za uništenje neprijatelja pojedinačnim dejstvima ograničenog karaktera;

— *težak modul* za udar i dezorganizovanje neprijatelja;

— *modul za održavanje veze* i prenos informacija.

Težište dejstava borbenih modula, tj. prva tri modula, mora biti, smatra pisac, borba protiv neprijateljskih tenkova, pogotovo što savremena tehnika pruža nova rešenja i nudi mnoštvo veoma usavršenih sredstava. Zbog toga u borbi između oklopa i zrna prednost je na strani protivtenkovskih sredstava. Svakako, ističe pisac, takva prednost, sama po sebi, nije dovoljna da bi se mnogo nadmoćnijem neprijatelju nametnula svoja volja. Ali, kako se radi o sukobu u kom se treba suprotstaviti neprijatelju za ograničeno vreme, postojeći protivtenkovski arsenal pruža neočekivane mogućnosti i prednosti (između ostalih i nisku cenu koštanja), koje dosada nisu bile iskorišćene, jer je orijentacija bila na ofanzivnu bitku. Od raspoloživih protivtenkovskih sredstava posebnu vrednost za

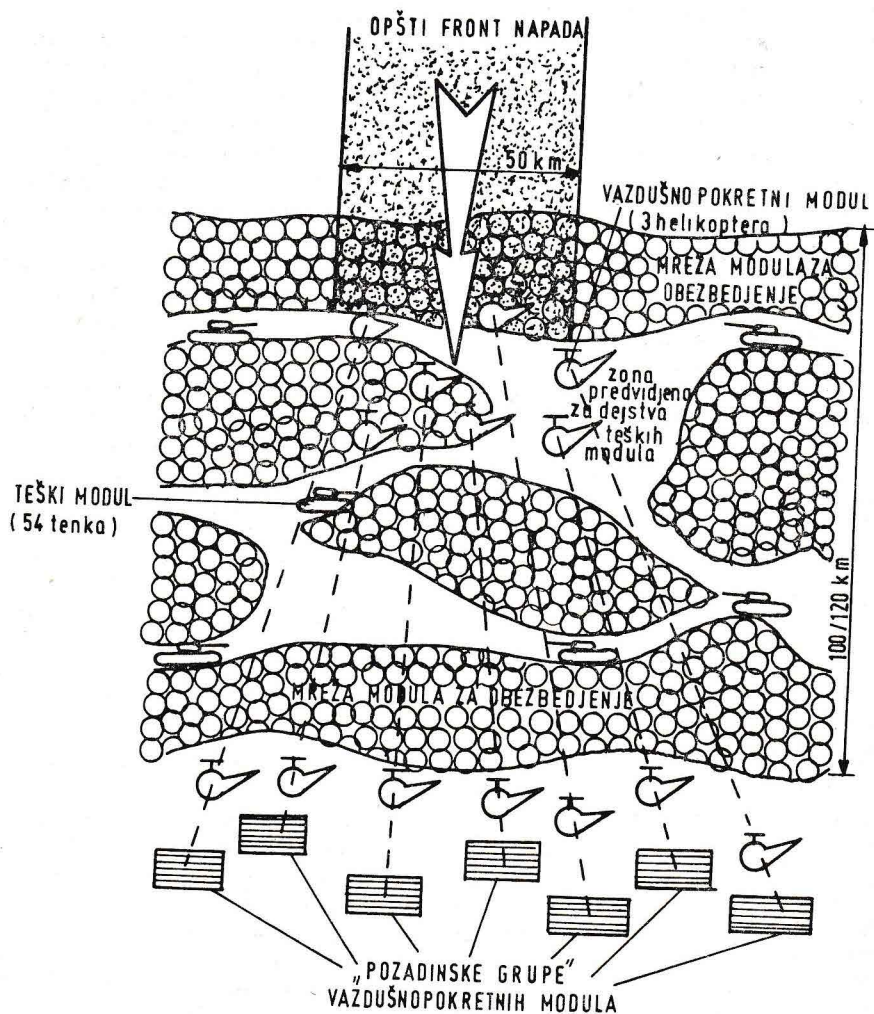
G. Brossolleta predstavljaju raketne *Milan* i *Hot*, mina horizontalnog dejstva *Mah* i laki bestrajni top. Ta sredstva čine osnovno naoružanje u njegovom predlogu za organizaciju kopnenog dela operativne vojske.

Moduli za obezbeđenje

Oni treba da obrazuju, po mišljenju pisca, karike prostrane mreže koja se razvija preko cele zone

gde neprijatelj može izbiti. Njihov zadatak nije da zaustave neprijatelja, nego da ga prisile na borbu i zadrže bar za izvesno vreme. Zbog brojnosti i neprekidnog dodira s neprijateljem, oni mogu postići veliku efikasnost. Bitne podatke o neprijatelju prenosili bi takvim jezikom da ih, eventualno, može obraditi elektronski računar.

Za tu vrstu modula pisac predviđa sledeća sredstva, ljudstvo i okvire dejstva.



Slika 1 — Borbeni poredak modula za nebitku

Protivtenkovska raketa vođena žicom, slična raketi *Milan*, skoro je idealno oružje ako se želi da modul bude lak. Kada je na vatrenom položaju, raketa je teška 16 kg, a njena municija zajedno s pakovanjem 10 kg. Naoružana kumulativnim punjenjem, raketa probija sve dosada poznate oklope i na granici svog dometa (2.000 m); na tom udaljenju, čak i protiv pokretnog cilja, njena tačnost pogađanja je velika, tj. 9 pogodaka u cilj od 10 ispaljenih. Za proračune, kao verovatniji, može se prihvatiti odnos: jedan pogodak na dve ispaljene rakete. Osim toga, raketa *Milan* može se katkad iskoristiti protivu helikoptera koji lete nisko; mada je verovatnoća pogađanja dosta mala, ona je dovoljna da ograniči u velikoj meri slobodu akcije neprijateljskih helikopterskih jedinica.

Oružje položene putanje i velike početne brzine poput *bestrzajnog topa 106 mm (106 SR)*. Taj top, koji se može ugraditi u džip, dejstvuje granatama s kumulativnim punjenjem koje su isto toliko ubitačne za oklopna vozila kao i rakete. Njihov praktičan domet je od 700 do 800 m. Ali, na toj kratkoj putanji brzina projektila je mnogo veća od brzine rakete; granata tog topa pređe, naime, 800 m za *jednu sekundu*, a raketa za *6 sekundi*. Ta brzina omogućava topu da dejstvuje na ciljeve koji se veoma brzo kreću i protiv kojih upotreba raketa *Milan* ne bi došla u obzir.

Mine horizontalnog dejstva Mah dejstvuju protiv tenka kada prolazi ispred njih, pa i na udaljenju od 50 m. Ta karakteristika povećava u velikoj meri izgleda da jedno vozilo aktivira samo jednu minu. Osim toga, kako minu više ne treba ukopavati u put nego iza zaklona pored njega, mnogo ju je

teže otkriti. Teška je 13 kg, a probija bočne zidove svih oklopnih vozila koja su sada u naoružanju.

Bacač 81 mm dao bi modulu značajnu vatrenu snagu za dejstvo protiv žive sile. To je oružje, istina, starijeg datuma ali isprobane efikasnosti; može dejstvovati do 5.000 m granatama izvanrednog ubitačnog dejstva. Nove vrste čelika omogućavaju proizvodnju minobacača težine samo 40 kg.

Modul za obezbeđenje obrazovao bi petnaestak ljudi podeljenih u 5 grupa, svaka sa po jednim terenskim vozilom (džip, landrover itd.) i prikolicom. To bi bile:

— *komandna grupa*: komandir jedinice (verovatno poručnik), šofer i radist;

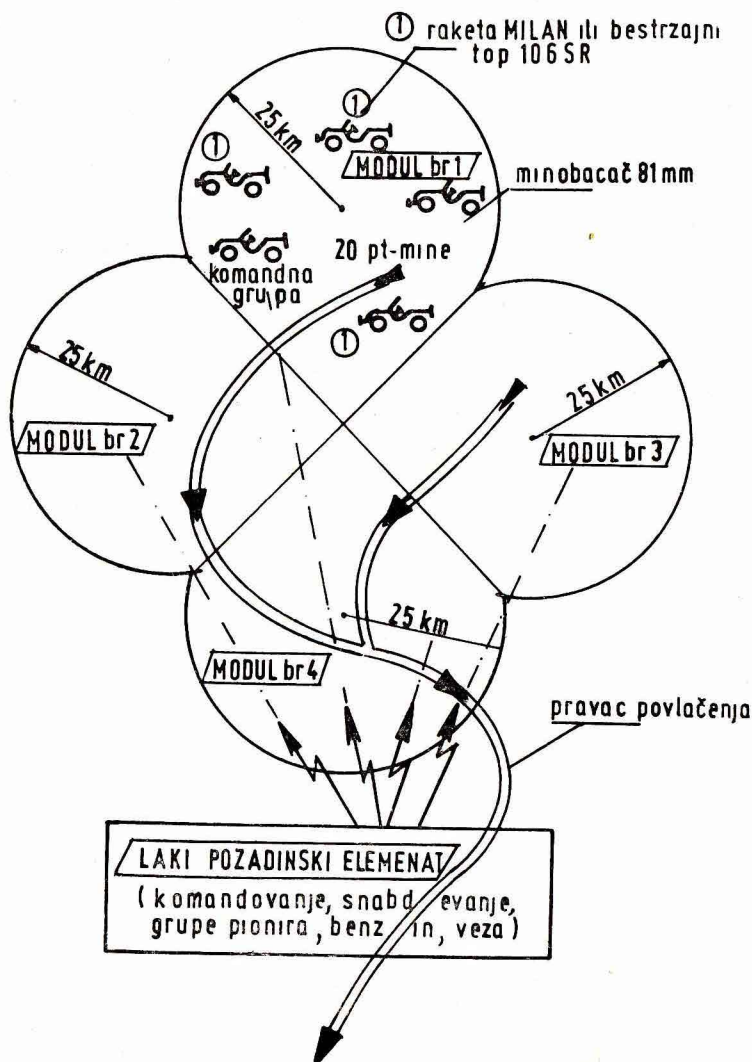
— *3 do 4 protivtenkovske grupe* od po 3 čoveka; svaka grupa naoružana sistemom *Milan* ili bestrzajnim topom s desetak raketa, odnosno granata i dvadesetak protivtenkovskih mina;

— *minobacačka grupa* od tri čoveka za posluživanje minobacača 81 mm s desetak mina.

Pored toga, za svaku grupu bi trebalo predvideti: pušku s optičkim durbinom, lako automatsko oružje i nekoliko protivpešadijskih mina. Za zadovoljenje pozadinskih potreba vozila bi trebalo opremiti gorivom za 500 do 600 km i namirnicama za 8 do 10 dana.

Pomenimo uzgred da je general Bofr u knjizi *Strategija za sutra* predvideo jedinice poput modula za obezbeđenje, ali u sastavu teritorijalne odbrane.

Svakom modulu takvog sastava odredio bi se rejon i predvideo zadatak. Rejon modula mogao bi se protezati na dvadesetak km². U tom bi rejonu bio slobodan u izboru načina vođenja borbe. Njegov bi zadatak bio da neprijatelju nanese gubitke u ljudstvu i oklopnim



Slika 2 — Modul za obezbeđenje

vozilima. U slučaju napada na oklopna vozila, od njega bi se zahtevalo uništenje bar 3 vozila. Pri tom, nije od značaja čime se taj rezultat postiže — raketama ili minama; važno je da ga modul može ostvariti.

Ako neprijatelj napreduje peške, zadatak modula bi bio da iz borbe

izbaci desetak pešaka, makar samo ranjenih, koristeći se minobacačima, mitraljezima, puškama s optičkim durbinom i minama. Gubici koje su pretrpele francuske jedinice u Indokini samo od dejstva oružja s ubacnom putanjom i pojedinih strelaca pokazuju da bi se istim sredstvima mogli postići

isti rezultati i da postavljeni zadatci ne prelazi mogućnosti 5 grupa iz sastava modula, pogotovo što modul ima veliku prednost nad neprijateljem jer se bori na poznatom zemljištu koristeći se zasada- ma i najmodernijim sredstvima.

Kad bi modul izvršio jedan od navedenih zadataka, on bi se smatrao »utrošenim«. Grupe bi tada bile slobodne da se pridruže snagama u pozadini odbrambenog modularnog sistema prema unapred utvrđenim marš-rutama za povlačenje, ili da se prikriju na zemljištu i sačekaju bolje dane u bazama — skloništima koje bi one upoznale ranije.

Ako se usvoji da modul za obezbeđenje, ta osnovna borbena čelija, bude upotrebljen samo jedanput, u najvećoj bi se meri smanjile pozadinske potrebe sistema. Neophodan minimum potreba mogao bi se obezbediti veoma *lakim pozadinskim elementom* za koji bi se vezalo 4 do 5 modula. Tu bi se našli mehaničari, bolničari, radisti, grupa pionira zadužena da stvori prepreke i ograničena rezerva namirnica i goriva na vozilima (ukupno petnaestak ljudi i nekoliko kamiona). Jedan oficir (možda kapetan) bdeo bi nad ostvarivanjem potrebne koordinacije u dejstvima potčinjenih modula. Hijerarhijska pozadinska i komandna organizacija modula za obezbeđenje zaustavila bi se na tom stepenu, a to je u stvari stepen čete. Višem stepenu, bataljonskom, pripala bi kontrolna funkcija u rejonu od 400 do 500 km². On bi kontrolisao snage i sredstva, a i njihovu upotrebu, ali isto tako i moralno stanje ljudstva. Iz više razloga (nastava, upravljanje itd.) taj bi »bataljonski« komandni stepen bio neophodan u miru.

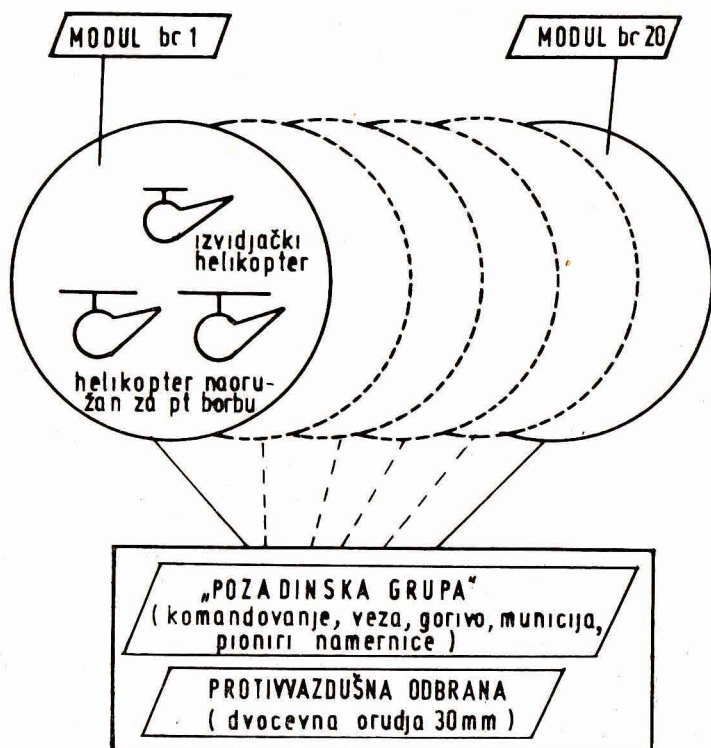
Vazdušnopokretni moduli

Druga vrsta dejstava, ali opasnija za neprijatelja, bila bi dejstva vazdušnopokretnih modula. Obrazovani od helikoptera, intervenisali bi na onim tačkama odbrambenog sistema gde neprijatelj ispoljava jači pritisak.

Borbena efikasnost helikoptera naoružanih protivtenkovskim raketama dokazana je s velikim uspehom aprila 1972. godine u Vijetnamu. Severnovijetnamska ofanziva oklopnim jedinicama bila je zaustavljena kada su američki helikopteri dobili mogućnost da dejstvuju, iako su bili malobrojni, jer su se iz SAD počeli prebacivati tek kada je izvršen napad. Ukupno je bilo uništeno, i to u toku nekoliko dana, više od 300 tenkova, od kojih 17 oboreno samo jednim helikopterom naoružanim raketama *Tow*.

S druge strane, veliki je broj eksperimenata bio izvršen da bi se ispitala osetljivost tenka na dejstvo helikoptera. Amerikanci su od 1970. do 1972. godine izveli više desetina opita i iz njih izvukli ovaj zaključak: u odbrani danju, gde su obe zaraćene strane razvile jedinice različitih rodova, procenat gubitaka neprijateljskih oklopnih vozila prema procentu gubitaka vlastitih helikoptera bio bi nešto veći od odnosa 6 : 1. Danas se u SAD govori o verovatnom odnosu 15 : 1. Biće dovoljno ako se ostvari i skromniji odnos, od 5 : 1, smatra pisac.

Francuska, pored ostalih, raspolaže i helikopterom *SA 341, Gazelle*. On može dejstvovati, za manje od 90 minuta, na 150 kilometara od svakog uzletišta, otkriti jedan ili više ciljeva u određenom rejonu, ispaliti rakete i vratiti se na mesto svog poletanja. Jedan isti



Slika 3

helikopter može izvršiti istom posadom najmanje dva zadatka takve vrste u toku dana.

Njegovo je naoružanje raketa *Hot*, koja je duža i teža od rakete *Milan*. Raketa *Hot* ima tačnost pogadjanja rakete *Milan*, ali veći doomet, tj. 4.000 m. Ta je prednost naročito predodređuje za ugrađivanje na helikopter. Na tom udaljenju helikopter se, naime, nalazi izvan dometa neprijateljskog lakog protivavionskog oružja (mitraljeza, topova od 23 mm itd.) i postaje opasna platforma za vođenje protivtenkovske borbe. Kako leti na vrlo malim visinama (manje od 10 m), helikopter izmiče dejstvu neprijateljskih lovaca, veoma brzih i

suviše nepogodnih za praćenje pokreta tako okretne letelice.

U toj vrsti borbe helikopteri ostvaruju maksimalni učinak kada se upotrebe u grupama po dva helikoptera (naoružana protivtenkovskim sredstvima) i kada ispred njih dejstvuje ili ih prati izviđački helikopter. Ta bi patrola od tri helikoptera obrazovala vazdušnopokretan modul.

On bi, pored snaga i sredstava za vođenje protivtenkovske borbe, morao da ima mogućnost i za dejstvo protiv žive sile. Radi toga helikoptere treba naoružati odgovarajućim sredstvima (na primer, eksplozivnim raketama, koje su slične onim kojima se već koriste avioni za podršku trupa na zem-

lji). Za tu svrhu mogle bi se predvideti i protivpešadijske rakete *Hot*.

Osnovni način dejstva helikoptera bio bi slobodan lov. Kad jednom bude poznat opšti pravac neprijateljskog nadiranja, na osnovu izveštaja dobijenih od modula za obezbeđenje, vazdušnopokretnim modulima treba omogućiti da slobodno dejstvuju na pravcima neprijateljskog napada, podstičući ih da se svaki bori na svoj način.

Neophodno pozadinsko obezbeđenje helikoptera pružale bi »pozadinske grupe«, tj. grupe za podršku i koordinaciju (verovatno jedna grupa na 20 modula). Oni bi kod tih grupa našli hranu i borbene potrebe, gorivo, municiju, alat i opremu za održavanje aparata itd. Svaka bi grupa imala oko 400 ljudi i stotinu raznih vozila (auto-cisterne, auto-radionice, vozila s radio-uređajima, sredstva PVO itd.).

Tako »podržani«, moduli bi mogli bez sumnje izvršiti dnevno nekoliko (2 ili 3) poleta na zadatak, ako ne dođe do udesa ili ne nastupe nepovoljni meteorološki uslovi, u toku 6 do 8 dana. Svaki od tih modula, izvršavajući prost zadatak, mogao bi izbaciti iz stroja desetine oklopnih vozila (po 5 vozila helikopterom) ili dvadesetak neprijateljskih pešaka.

Teški moduli

Da bi se dopunila dejstva modula za obezbeđenje i vazdušnopokretnih modula i da bi se stvorile mogućnosti da se s vremena na vreme neprijatelju nanesu veći gubici i njegovo napredovanje zaustavi makar privremeno, treba raspolagati moćnim sredstvima, u osnovi tenkovima, i odrediti posebne zone za njihove udare.

Za te zadatke najpogodniji bi bili tenkovski pukovi iz sastava sadašnjih divizija, pa bi oni mogli obrazovati teške module. Pored 54 tenka *AMX 30*, ti pukovi raspolažu snagama i sredstvima koja im obezbeđuju izvesnu samostalnost za vođenje borbe i za izvršavanje pozadinskog obezbeđenja.⁴ Međutim, ta su sredstva ipak nedovoljna da bi omogućila samostalno dejstvo pukova. Zbog toga ih treba ojačati pre svega protivavionskim oruđima, a eventualno i oružjem s ubacnom putanjom.

Vod sa četiri sistema *Roland* (na šasiji tenka *AMX 30*) obezbedio bi efikasnu zaštitu, u poluprečniku od 6.000 m oko modula i do 3.000 m iznad njega, protiv aviona koji lete na malim ili vrlo malim visinama.

Vod od 4 minobacača 120 mm omogućio bi efikasno tučenje prostora do 6.000 m, ili stvaranje dimnih zavesa radi privremenog onemogućavanja neprijatelja da tuče preciznom vatrom.

Na taj način popunjeni, tenkovski pukovi bi postali sposobni, preuzimajući izvestan rizik, da dejstvuju samostalno. Kako ne bi više bili integrisani na dosadašnji način u jedinice operativne vojske sa svim ograničenjima koja iz toga proizilaze, a ni vezani za suptilne ali spore postupke zajedničkog manevra više rodova, oni bi ponovo stekli značajnu udarnu snagu, a time i mogućnost da stvore brzinom i brutalnošću svojih dejstava iznenađenje koje odlučuje bar u lokalnim razmerama o ishodu borbe. Elementaran zadatak tog modula bio bi napad svim raspoloživim sredstvima sve do iscrpljenja svo-

⁴ Te snage i sredstva su motorizovana četa, kamioni za snabdevanje gorivom i municijom, vozila za izvlačenje i opravku zaostalih vozila, itd.

jih taktičkih mogućnosti. Izvršeni prvenstveno na bokove neprijatelja, ti bi udari, koordinirani ili ne, doveli do teških poremećaja kod neprijatelja, prisiljavajući ga na stalno pregrupisavanje borbenog poretka, na obnavljanje linija dotura i evakuacije, zatvaranje breša između svojih ešelona itd. Pored rastrojavanja borbenog poretka, neprijatelju bi se naneli gubici (jedan tenk za jedan tenk), pa bi se moglo očekivati da će 50 tenkova uništiti pedesetak vozila raznih tipova pre nego što i sami budu izbačeni iz borbe, a i mnogo više ako tenkovi modula napadnu slabo zaštićene kolone kamiona ili vozila.

Moduli za vezu

Veze u modularnom sistemu operativne vojske, po mišljenju pisca, treba da omoguće:

— što brži prenos informacija od najnižih delova do centralnog organa (Generalštab oružanih snaga), koji bi od njih načinio sintezu za potrebe najviših nosilaca vojne i političke vlasti;

— redovan prenos u obrnutom smislu uprošćene slike borbene situacije na bojištu do borbenih modula, pre svega do vazdušnopokretnih i oklopnih, kako bi im se olakšale pripreme njihovih dejstava.

Sadašnji hijerarhijski sistem veza nameće neprihvatljivo vreme za prenos informacija. Prihvatanjem modularnog sistema uklonila bi se većina posredničkih komandi (umesto 8 do 9 bilo bi ih svega 3 do 4) između organa koji prikuplja informacije i organa koji im daje konačnu redakciju. Ti bi organi, tj. komande, bili zamenjeni pasivnim posrednicima, eventualno automatskim relejima, koji bi intervenisali samo kao tehnički organi u

prenosu obaveštenja. I upravo te releje, po zamisli pisca, obrazovali bi moduli za vezu. Raspoređeni u isto vreme kada i borbeni moduli, moduli za vezu bi im obezbedili neprekidnu mrežu sredstava veze na čitavoj zoni koju poseda kopnena deo operativne vojske.

Mrežu bi činili centri sastavljeni od 2, 3, 4, ... laka radio-relejna uređaja tipa *QRTH*. Svaki bi centar bio povezan s 2, 3, 4, ... druga centra koja su na udaljenju od dvadesetak kilometara.

Svaki bi centar, tj. modul za vezu, imao petnaestak ljudi sa 4 vozila (džipa ili kamioneta) i sredstvima veze.

Mreža radio-relejnih uređaja⁵ može se bez teškoća povezati sa snažnim sredstvima za vezu kojim raspolaže sistem stalnih veza, a preko njega i sa centralnim organom. Kod tog organa informacije bi se obrađivale elektronskim računom, vizuelno predstavljale na jedan ili više ekrana i tako pružale uvid u situaciju na bojištu. Kako elektronski računari imaju vlastiti jezik, informacije prikupljene kod nižih jedinica trebalo bi, dakle, »prevesti« na određeni kôd pre nego što uđu u računar. Idealno bi bilo, razume se, ako bi se borbeni moduli koristili tim kôdom za sastavljanje svojih obaveštenja; tada bi mreža radio-relejnih uređaja omogućila da ona stignu do centralnog organa bez intervencije ijednog posrednika.

To se teorijski može ostvariti, jer postoje sredstva koja omogućavaju kodiranje obaveštenja. Međutim, teško se može predvideti korišćenje tih sredstava od jedinica u neposrednom dodiru s neprijateljem. Postoji, dakle, potreba

⁵ U knjizi *Ogled o nebitki* data je shema te veze detaljnije.

za jednim posrednikom između modula za obezbeđenje i centralnog organa, za posrednikom koji bi vršio kodiranje i retransmisiju. To bi bio zadatak grupa za koordinaciju, koje su povezane s modulima za obezbeđenje.

Koristeći se takvim sistemom snaga i sredstava, na vrhu hijerarhijske lestvice raspolagalo bi se bankom podataka koja bi mogla da pruži sliku situacije na bojištu za manje od jednog časa o svakom delu zone pokrivene borbenim modulima. Danas je potrebno pokatkad po 10 časova da bi se utvrdila situacija kod jedinica operativne vojske.

BORBENI POREDAK ZA NEBITKU I NJENA FIZIONOMIJA

»Odrediti načela, zamisliti neki tip modula, predvideti odgovarajuće načine njihova dejstva — to su«, ističe G. Brossollet, »ipak samo lake školske vežbe. Najteže ostaje da se učini — ujediniti te, više ili manje razbacane elemente, u jedan sistem realnih dimenzija.

A da bi se do njega došlo, mora se prihvatiti izvestan empirizam, mora se lutati kroz nepoznato od projekta do projekta... Ako rezultat i nije savršen, bar je uvažavano načelo do koga se došlo u ovom istraživanju: *zameniti bitku*, koja bi (prema zvaničnoj doktrini, prim. SJ) trebala biti odlučujuća ali koja ostaje neizvesna, *mnoštvom manjih ali efikasnih dejstava*, koje ćemo nasuprot bitki nazvati *nebitkom*«.

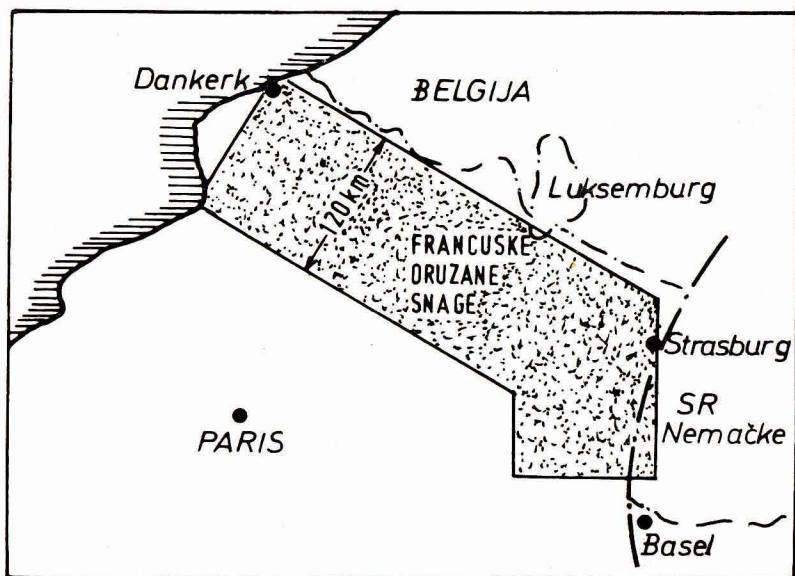
Da bi pokazao kako bi predloženi modularni sistem operativne vojske funkcionisao u nebitki, pisac polazi od najopasnije, ako ne i najverovatnije, hipoteze po ko-

joj se Francuska mora braniti sama na svojoj istočnoj granici. Kako se ne može predvideti tačna zona neprijateljskog napada, operativna vojska mora kontrolisati ceo granični front od 500 kilometara, između Basela i Denkerka, na dubini od bar 120 kilometara ili ukupno 50.000 do 60.000 km².

Radi izviđanja, uznemiravanja i nanošenja gubitaka neprijatelju u toj zoni, biće potrebno oko 2.500 modula za obezbeđenje, ako se usvoji da svaki takav modul dobije rejon od 20 km².

Kako ti laki moduli ne mogu u dovoljnoj meri usporiti neprijatelja niti ga prisiliti na upotrebu značajnih snaga, neophodno je, smatra pisac, raspolagati većim brojem vazdušnopokretnih modula. Iz finansijskih razloga, kao njihov minimum on prihvata brojku od 200 modula, koje grupiše u 10 grupa za podršku i koordinaciju. Posle izbijanja krize, ti bi moduli i njihove grupe za podršku i koordinaciju, zavisno od opšteg pravca napada, zauzeli svoj predviđeni raspored.

Bez obzira na stepen zadržavanja postignut modulima za obezbeđenje i vazdušnopokretnim modulima, neprijatelj može sačuvati svoju koheziju i dalje predstavljati opasnost, uprkos pretrpljenim gubicima. Načeti tu koheziju snažnim udarima zadatak je teških modula. Za njihova dejstva prethodno treba ukloniti vlastita protivtenkovska sredstva u određenim zonama, s čime treba da budu upoznate starešine tih modula. Te bi zone bile međusobno povezane prohodnim pravcima, oslobođenim takode svake protivtenkovske prepreke, kako bi moduli mogli intervenisati, prema potrebi, zavisno od pravca neprijateljskog nadiranja.



Slika 4 — Nepovoljna strategijska situacija

Maskirani šumom ili čak kućama u predgrađima naselja, zaštićeni protivavionskim raketama od neprijateljske avijacije, ti moduli, njih dvadesetak, bili bi spremni da se po 3, 4 ili 5 sruče s raznih pravaca na bok neprijatelja. Radi koordiniranja njihovog napada, povremeno bi bili objedinjeni pod komandom jednog od njihovih komandanata stvarajući snagu jačine oko jedne brigade.

Predloženi borbeni poredak modula omogućava da se udarci po neprijatelju smenjuju ili sinhronizuju u jednoj pa u drugoj zoni. Dezorganizacija neprijatelja postizala bi se ponavljanjem tih udara, koji su očigledno po obimu ograničeni, ali su raspoređeni na najbolji način u vremenu i prostoru radi izvlačenja koristi iz neizbežnog izduženja neprijateljskog borbenog pokreta.

Jasno je, međutim, da ni helikopteri, a ni tenkovi ne bi mogli

intervenirati efikasno ako ne bi imali podatke o mestu i karakteru neprijateljskih jedinica. Zbog toga sistem veza mora spajati, odozdo do gore, module za obezbeđenje s Generalštabom (druženih snaga i, odozgo do dole, taj organ s tenkovskim i vazdušnopokretnim modulima.

Ako se usvoji da je desetak modula, objedinjenih u posebne grupe, potrebno za stvaranje mreže radio-relejnih veza na 4.000 km², onda je za pokrivanje cele zone od 60.000 km² potrebno oko 150 modula za vezu. Njih treba, kao što je navedeno, obuhvatiti po desetak u grupe, koje bi služile za povezivanje sa sistemom stalnih veza.

Pomenimo uz put da bi se avijacija operativne vojske, koja modulima nije obuhvaćena, mogla koristiti za bitku u vazduhu ispred rasporeda borbenih modula, iza njega i iznad njega, ne upuštajući

se u problematičnu saradnju s trupama na zemlji.

Moduli, upoređeni s divizijama eventualnog neprijatelja, mogu izgledati, napominje pisac, smešno mali.⁶ Oni to i jesu iz perspektive bitke, shvaćene na klasičan način. Međutim, oni su negacija borbi prsa u prsa neizvesnih rezultata, negacija teških manevara, negacija viših taktičkih i operativnih jedinica i ograničenja koja one nameću, negacija, najzad, pridavanja ogromne uloge samo jednom komandantu u tradicionalnoj shemi bitke.

Ovaj predlog modularne organizacije operativne vojske i upotrebe njenih delova, nasuprot tome, teži borbi nezavisnih malih jedinica, čiji su zadaci specifični i unapred određeni i koji nisu vezani paralizirajućim pravilima o jedinstvu klasičnog manevra o mestu, vremenu i dejstvu. Kako se opšta pobjeda zbog neprijateljeve nadmoći ne može odneti, nebitkom se omogućava svakom modulu da izvojuje delimičnu pobjedu, izvršavajući jednostavan zadatak u okviru svojih mogućnosti. Osim toga, nebitka podstiče inicijativu, smisao za ličnu odgovornost i osećanje sudelovanja na zajedničkom poslu.

EFIKASNOST I RANJIVOST MODULARNOG SISTEMA

Razmatrajući taktičke mogućnosti predloženog modularnog sistema kopnenog dela operativne vojske, pisac misli da neprijatelj suočen s tim snagama stoji pred alternativom: ili ih preskočiti ili izvršiti proboj.

⁶ Za celi modularni sistem potrebno je, prema proračunu pisca, oko 80.000 ljudi, dok ih je sada 170.000 u kopnom delu operativne vojske.

U prvom slučaju potrebna su vazdušnodesantna ili vazdušnotransportna dejstva. Bez obzira na veliki kapacitet vazdušnog transporta neprijatelja, izgledi za uspeh takvih dejstava su ograničeni ako se imaju u vidu francuske vazduhoplovne snage i snage za intervenciju (padobranska divizija i brigada koja se prebacuje vazdušnim putem), pogotovu ako bi ove poslednje bile ojačane helikopterima.

U slučaju proboja neprijateljski gubici biće proporcionalni širini breše. Što je ona veća veći je broj modula angažovanih borbom. Proboj na 200 km fronta značio bi sukob s oko 1.000 lakih i 15 teških modula. Sužavanjem fronta napada na samo 50 km za borbu, bilo bi aktivirano oko 250 lakih i desetinu teških modula ili, što je verovatnije, 100 do 200 lakih i 10 teških modula.

Druga pretpostavka je očigledno nepovoljnija, jer veliki deo snaga ostaje neangažovan, pa je treba i usvojiti, da bi se ispitala minimalna efikasnost predloženog modularnog sistema operativne vojske. Utoliko pre, što širina fronta napada ne može biti uža od 50 km, budući da je dubina odbrambenog sistema preko 100 km, pa bi u tako uskoj, a dubokoj zoni proboja nagomilane neprijateljske jedinice bile izložene brojnim bočnim napadima, dejstvima iz vazduha i nuklearnim udarima.

Za proboj fronta od 50 km neprijatelj bi, bez sumnje, angažovao grupu armija od najmanje desetak divizija raspoređenih u dva ešelona. Prvi ešelon protiv koga bi se prvenstveno dejstvovalo sigurno bi imao četiri do pet divizija. To znači da bi moduli (na džipovima, helikopterima i tenkovima) morali da se bore protiv tenkovskih i mehanizovanih pešadijskih jedinica, spo-

sobnih za borbu danju i noću, klasične artiljerije i avijacije za podršku, hemijskog i nuklearnog oružja.

Postavlja se pitanje: imaju li moduli mogućnosti da utvrde neprijateljske namere i da o tom izveste, i da li bi bili dovoljno efikasni i dovoljno neranjivi pri izvršavanju tog zadatka, bez obzira na vrstu neprijateljskog napada.

Moduli su bez sumnje ranjivi, ali su zato zahtevi koji se postavljaju njihovoj efikasnosti osrednji (od jednog vazdušnopokretnog modula, kao što smo videli, očekuje se da uništi prosečno deset oklopnih vozila). Sigurno je da će neki moduli biti izbačeni iz borbe pre nego što i uđu u nju, ali će drugi naneti veće gubitke nego što su u ovim razmatranjima predviđeni. Tako su dva američka helikoptera uništila 1972, i pored gusto raspoređenih neprijateljskih protivavionskih sredstava, 67 severnovijetnamskih oklopnih vozila.

»Pošto«, kako kaže pisac, »nije-dna ratna igra operativnog istraživanja nije u stanju da obuhvati sve promenljive činioce neprijateljskih jedinica upućenih u napad, treba biti realan i zadovoljiti se rezultatima analiza pojedinačnih faktora koji deluju na ishod bitke«.

Razmatrajući zato izdvojeno tenkovski napad, on dolazi do zaključka da će moduli izbaciti iz borbe na frontu od 50 km 2.000 do 2.500 oklopnih vozila⁷, što odgovara snazi od 4 do 5 oklopnih divizija neprijatelja, tj. snazi njegovog prvog ešelona. A takav rezultat, po nje-

govom mišljenju, ne mogu očekivati ni u kom slučaju ni najuvereniji branioci sadašnje operativne vojske. Uz to, predloženi sistem izvršava svoj zadatak: usporava neprijateljski napad, utvrđuje njegove namere i obaveštava o njima političku vlast da bi ona eventualno upotrebila nuklearno oružje.

Ako bi neprijatelj umesto tenkova upotrebio u prvom ešelonu pešadiju, njegov bi se napad na dubinu zone od 100 kilometara odužio na četiri do pet dana ako bi samo marševao, a mnogo više ako bi nailazio na otpor. Za uspešan proboj neprijatelj bi izgubio oko 10.000 ljudi⁸, a to je 35 bataljona, odnosno sva pešadija iz sastava četiri mehanizovane divizije. Za dalje napredovanje biće potrebne snage njegovog drugog ešelona. A dođe li do njihove upotrebe, neprijateljske namere biće jasno utvrđene, pa će modularni sistem operativne vojske i u ovom slučaju izvršiti svoj zadatak, jer je otkrio namere neprijatelja.

Sličnim postupkom pisac utvrđuje da bi iz ovih ili onih razloga sistem modula izvršio zadatak i u slučaju da dođe do tenkovskog ili pešadijskog napada noću ili da im prethodi snažno dejstvo artiljerije i avijacije ili da neprijatelj upotrebi hemijsko, pa čak i nuklearno oružje.

IZGLEDI ZA UPOTREBU LASERA U NEBITKI

Svaki sistem, pa i predloženi modularni sistem organizacije operativne vojske, može biti prihvaćen

⁷ Do te brojke dolazi se pretpostavkom da će 100 do 200 modula za obezbeđenje izbaciti po tri oklopna vozila (dakle 300 do 600), 10 teških modula (540 tenkova) uništiti 500 do 600, a 120 do 130 vazdušnopokretnih modula uništiti po 10 oklopnih vozila (dakle 1.200 do 1.300).

⁸ Ovo pod pretpostavkom da svaki od 100 do 200 modula za obezbeđenje uništi po 10 ljudi, svaki od 10 teških modula neutrališe 300 ljudi, a svaki od 120 vazdušnopokretnih modula izbaciti 30 do 40 neprijateljskih vojnika.

samo onda, ističe pisac, ako u sebi nosi mogućnost za evoluciju. Zbog promena u tehnici i politici, on verovatno neće vredeti kroz 10 do 15 godina. Zbog toga je potrebno već sada pokušati da se predvidi neki drugi sistem za njegovu zamenu. Raspoloživa nova tehnička sredstva omogućavaju, na primer, da se predvidi zamena modula za obezbeđenje, koji kao osnovno naoružanje ima protivtenkovsku raketu vođenu žicom. Sutrašnji bi modul mogao biti opremljen laserskim samovođenim raketama.

Za borbu na kopnu oko 1985. modul za obezbeđenje mogao bi obuhvatiti:

— grupe za otkrivanje (akviziciju) ciljeva pomoću lakih laserskih uređaja za »osvetljavanje«, čiji bi domet mogao biti 2.000 do 3.000 m; one bi raspolagale sredstvima za vezu velike moći;

— bateriju raketnih rampi koje su postavljene na 20, 30 ili 40 km po dubini, iza odeljenja za otkrivanje ciljeva, a u radio-vezi s njima.

Koristeći se obaveštenjima (približno mesto cilja, pravac i brzina kretanja »osvetljenog« cilja), koja su joj odeljenja za otkrivanje ciljeva prenela sredstvima veze, baterija odmah lansira raketu prema označenom cilju.⁹ Opremljena ure-

⁹ Svaka baterija bi morala raspolagati elektronskim računarom koji bi automatski davao elemente za nišanjenje cilja i sveo na minimum vreme između prijema obaveštenja o cilju i polaska rakete s rampe.

đajem za samonavođenje na završnom delu putanje, raketa se usmerava ka cilju i pogađa ga s 90% sigurnosti ako su početna obaveštenja dovoljno precizna.

Ovaj tip modula omogućio bi vođenje gerile naučnom preciznošću u prostranim zonama i to utoliko efikasnije što bi borac, opremljen puškom — laserskim uređajem za »osvetljavanje«, bio skoro apsolutno maskiran.

Organizovana na 50.000 km², mreža laserskih uređaja obuhvatala bi eventualno 10.000 grupa za otkrivanje ciljeva, 100 baterija od po 5 rampi s ukupno 10.000 do 15.000 raketa. Cena koštanja takvog sistema bila bi između 3.000 i 4.000 miliona franaka. To je po prilici i cena 2.500 lakih modula za obezbeđenje, čije je osnovno naoružanje raketa *Milan*, a toliko ih je uostalom ranije predloženo za pokrivanje iste zone.

Treba na kraju reći da je pisac, pored svega što je dosada o sadržaju knjige *Ogled o nebitki* ovde rečeno, analizirao dobre i loše strane aviona i raketa kao nosača taktičkog nuklearnog oružja, koje, po njegovoj zamisli, nije više u sastavu operativne vojske, istakao potrebu jakih snaga za intervenciju sukoba i veoma detaljno proračunao snage i sredstva za modularan sistem kopnenog dela operativne vojske, utvrdivši jednovremeno i novčana sredstva da se taj sistem u toku 4 do 5 godina uvede u život, a sve u okviru više ili manje ustaljenih budžetskih izdataka za kopnenu vojsku poslednjih godina.

VOJNI GLASNIK

Stručni časopis KoV-a u broju 1/76. donosi, između ostalih, i sledeće članke:

Pukovnik Savo ČEREČINA: *Specifičnosti protivdesantne borbe na privremeno zaposednutoj teritoriji*

Potpukovnik Milorad ANDRIĆ: *Značaj artiljerijskog izviđanja u savremenim borbenim dejstvima*

Poručnik Branislav VALKOVIĆ: *Gađanje tenkova i oklopnih transportera ručnim bacačem sa optičkim nišanom*

Potpukovnik Petar NAVARIN: *Organizacija i izvođenje vežbe provere kompleksne obučenosti baterije*

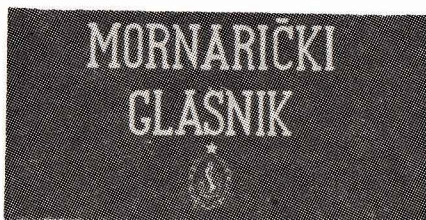
Poručnik Đoko DRAGAŠ: *Gađanje odeljenjem minobacača 82 mm noću*

Pukovnik Zdravko LONČAR: *Razvoj naše doktrine i strategije posle NOR-a*

Potpukovnik Veljko KOSANOVIĆ: *Mesto i uloga avijacije u sistemu POB*

Potpukovnik Ljubiša ANTONIJEVIĆ: *Meteorološki i geofizički aspekti savremenog ratovanja*

Kapetan Salko BEGIĆ: *Uzroci i posledice odstupanja od zadatka u obuci pilota-učenika*



Časopis ratne mornarice u broju 1/76 donosi i ove članke:

Admiral Branko MAMULA: *Karakteristike mornaričkih snaga i njihove upotrebe u pomorskoj odbrani*

Kapetan bojnog broda dr Milenko TEŠIĆ: *Nastavnik kao subjekt u obrazovno-vaspitnom procesu*

Pukovnik dr Svetislav KRSTIĆ: *Elementi protuelektronskog obezbeđenja broda*

Kapetan bojnog broda Petar ŽONJA: *Materijalne rezerve*

Potpukovnik Mihajlo MEMEDOVIĆ: *Gađanje obalskim baterijama pomoću radara bez sinhronih prenosa*



Časopis ratnog vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane u broju 1/76 donosi, između ostalih, i ove članke:

General-major Milorad PAŠTROVIĆ, dipl. inženjer: *Stanje i tendencija razvoja savremenih lovačkih aviona*

odbrana i Zaštita

Časopis za odbrambene pripreme u društveno-političkim i mesnim zajednicama i organizacijama udruženog rada, u broju 1/76, u izdanju na srpsko-hrvatskom jeziku donosi i ove članke:

Kadrovska politika u oblasti ONO

General-pukovnik Ivan DOLNIČAR: *Ubrzati regulisanje narodne odbrane u samoupravnoj bazi*

General-potpukovnik Aleksandar VUKOTIĆ: *Problem zaštite spomenika kulture u ratu*

Pukovnik dr Milivoje LEVKOV: *Tajne i njihova zaštita u samoupravnom društvu*

Više napisa iz društvene samozaštite u praksi

STRANI ČASOPISI

Military Review

U stručnom časopisu kopnene vojske SAD, u broju za mesec oktobar 1975. god. objavljeni su ovi članci:

Sovjetsko gledište na helikopterske desantne operacije — Graham H. Turbiville

Reljefi (stvarnog) terena kao taktička nastavna pomagala — major C. Hilton Dunn Jr. i kapetan Stephen J. Kempf

Satelitska tehnologija i strategija odvratanja — Clifton C. Carpenter

NATO standardizacija — major Michael J. Woodcock

Kineski vojno-industrijski kompleks — Parris H. Chang

Dvestogodišnje iskustvo: general Mad Anthony Wayne — major A. Hardaway

Stalna kvalitativna trka (bez zaostajanja) — pukovnik Richard M. Jennings

Izgrađivanje trupnog (rodovskog) komandanta bataljona — major Gerald Chapman Jr.

Međunarodne krize i evolucija strategije i oružanih snaga — deo I — brigadni general Edward B. Atkeson

défense nationale

problèmes politiques
économiques scientifiques militaires

Francuski časopis za politička, naučna i vojna pitanja, između ostalih, objavljuje i ove članke:

a) u svesci za novembar 1975. god. *Načela i sredstva francuske odbrambene politike* — Jacques Chirac, predsednik francuske vlade

Razmišljanja o koncepciji upotrebe oružanih snaga — Méry, načelnik Generalštaba francuskih oružanih snaga

Japan posle oslobođenja Južnog Vijetnama — Jean Lambert
Da li je moguće ići malim koracima k miru na Bliskom istoku — Pierre Rondot

b) u svesci za decembar 1975. god. *Novo razdoblje u Evropi: Od političke nestabilnosti do poremećene vojne ravnoteže* — Pierre Hassner

Sovjetska strategija u Evropi posle Helsinkija — Pierre Delisle

Perspektiva budućih američko-sovjetskih odnosa — Jean Charles

Teškoće druge faze američko-sovjetskih razgovora o ograničavanju strategijskog oružja — François Vallaux, kap. bojnog broda

c) u svesci za januar 1976. god.

Da li poznavanje odnosa snaga ima još nekog smisla u nuklearnoj eri? — Raymond Aron

Telekomunikacije sa podmornicama — Dupont-Nivet, kapetan korvete

Uredjenje francuske teritorije i struktura administracije — Jacques Auboyneau

Politika i diplomatija: Naoružavanje i politika — Jacques Vernant

Supersile na Mediteranu — Curt Gasteyger

Sovjetska vojna i spoljna politika — William E. Odom

Dokumenti:

Vojska u Portugalu — The 'Antunes Document'

Nuklearno ograničenje — Final Declaration of the Review Conference

Konferencija o bezbednosti i saradnji u Evropi — Final Act

SURVIVAL

Međunarodni časopis za strategijska istraživanja u Londonu donosi ove članke:

a) u broju 5 (septembar-oktobar) 1975. god.

Strategija i zahtevi NATO 1975—1985. — Andrew Goodpaster

Rešavanje prioriteta britanske odbrane: Bezbednosni interesi Britanije — Roy Mason

Pregled odbrane 1974. u perspektivi — David Greenwood

Glavni problemi SALT-a II — Colin S. Gray

Dokumenti:

Nuklearna oružja evropskog ratišta (vojišta) — Izveštaj Kongresu SAD, državnog sekretara za odbranu

Struktura nuklearnih snaga ratišta — govor predsednika francuske vlade — Jacques Chirac

Severoatlantski savez — Kominike Samita

Japansko-američki odnosi — Zajednička izjava predsednika Forda i predsednika vlade Miki-a

b) u broju 6 (novembar-decembar) 1975. god.

Nuklearna proliferacija (proširivanje): Promišaj »Revijalne« konferencije — William Epstein

STRATEGIE

Organ francuskog instituta za strategijska istraživanja, u broju za april-maj-juni 1975. godine, donosi ove članke:

Izrael: Novi »velikan« industrije naoružanja — Paul Ginevski

Igra: Kinesko-sovjetski konflikt — Bernard Expedit



Austrijski vojni časopis u broju 1 (januar-februar) 1976, između ostalih, donosi i ove članke:

O strategijskoj situaciji: Na kraju tridesetogodišnjeg mira — Urs Schwarz
Miroljubiva koegzistencija i politika popuštanja: Situacija i razvoj odno-

sa između Istoka i Zapada sa vojnog stanovišta — Hans Christian Pilster

Između rata i mira — primirje: Primirje kao elemenat razvoja vojnih konflikata od 1945. godine (I deo) — Christian Clause

Švajcarska armija osamdesetih godina — Horst Pleiner

Protivvazdušna odbrana mehanizovanih jedinica — Johann Zimmermann

Tehnika naoružanja osamdesetih godina: Struktura naoružanja KoV-a (II) — energetska situacija i naoružanje — Hans Sigmund

Dirigovani projektili bez posade: Oružje budućnosti? — Ernst Peter